

Sveriges förenade studentkårer

Handläggare: Jenny Andersson Datum:2014-08-20 Dnr: PU2-2/1415

Remiss: Avgifter inom ramen för ett utbildningssamarbete

Sveriges förenade studentkårer, SFS, har fått möjlighet att framföra synpunkter på utbildningsdepartementets promemoria om avgifter inom ramen för ett utbildningssamarbete.

SFS inkommer här med sina synpunkter.

Dag som ovan,

Rebecka Stenkvist, ordförande
Sveriges förenade studentkårer
08-54570105
rebecka.stenkvist@sfs.se

Jenny Andersson, utredare
Sveriges förenade studentkårer
08-54570111
jenny.andersson@sfs.se

SFS avstyrker promemorians förslag

SFS avstyrker förslaget i promemorian med motiveringen att avgiftsfriheten ska värnas. Vad som utgör en studieavgift ska utgå från kostnaderna för studenten och inte som i promemorian definieras utifrån vilken aktör som tar emot pengarna.

SFS håller samtidigt med om att det behöver bli lättare för svenska lärosäten att ingå i utbildningssamarbeten med lärosäten i andra länder. Vi tycker därför att frågan ska utredas vidare för att hitta en alternativ lösning som inte innebär några kostnader för studenten.

Nedan följer en längre motivering till SFS ställningstagande samt ett avsnitt om alternativa lösningar på problemet och en diskussion om regeringens ambitioner för internationalisering av högre utbildning.

Principen om avgiftsfrihet måste värnas

Avgiftsfriheten är en av de viktigaste principerna vi har inom svensk högre utbildning. Möjligheten att studera ska avgöras av individens kvalifikationer och intresse och inte av personers ekonomiska förutsättningar. Utifrån synen att utbildning är något som gagnar hela samhället och inte bara den enskilda individen är det helt centralt att det är studietalang och inte ekonomi som avgör vem som antas till en utbildning.

Det finns redan idag en snedvridning i rekryteringen till högre studier kopplat till framförallt föräldrars utbildningsbakgrund. Statens uppgift är att motverka den snedrekryteringen. Alla studenter, oavsett ekonomiska villkor, borde ha möjlighet att delta i de gemensamma program som promemorian behandlar. Det är viktigt inte minst för att internationalisering är en viktig kvalitetsaspekt av den högre utbildningen och att tillgången till internationella erfarenheter inte ska avgöras av ekonomiska förutsättningar. Avgiftsbelagda arbetsprogram som bara vissa studenter kan söka till är inte rätt väg för att öka internationaliseringen av högre utbildning i Sverige.

Frågan behöver utredas vidare

Det är SFS bestämda åsikt att frågan om utbildningssamarbeten behöver utredas mer noggrant för att komma fram till en lämpligare lösning än den som föreslås i promemorian.

Flera av SFS medlemskårer har reagerat på det faktum att konsekvensanalysen i departementets promemoria utelämnar studieavgifternas negativa konsekvenser för studenterna i form av till exempel ökad skuldsättning. SFS ställer sig också frågande till om ändringen som föreslås verkligen skulle lösa frågan om merkostnadslån från CSN eftersom den summa pengar som studenten behöver låna för att betala enligt förslaget inte ska definieras som en avgift. CSN skulle

SFS

Sveriges förenade studentkårer

därmed även fortsättningsvis kunna hänvisa till att studenten studerar vid en avgiftsfri utbildning.

SFS efterfrågar också en mer långsiktig analys av förslagets konsekvenser. Om antalet utbildningar som arrangeras i samarbete med utländska universitet ökar, vilket vi uppfattar att regeringen har som ambition, så påverkar det utbildningsutbudet i Sverige. På sikt kommer en större andel av de utbildningar som studenterna kan välja mellan i någon del vara belagda med avgifter. Även om de delar av utbildningen som ges i Sverige inte är direkt avgiftsbelagda så finns en risk för att de i praktiken bara blir valbara för personer som kan betala för att delta i samarbetet. I det fallet uppstår alltså ett ekonomiskt hinder också för att delta i kurser som arrangeras av svenska lärosäten genom statsanslag. Risker finns också att lärosäten som anordnar utbildningar i samarbete med utländska lärosäten väljer bort att arrangera motsvarande utbildningar enbart i Sverige. Det skulle innebära att avgiftsfria alternativ konkurreras ut av avgiftsbelagda alternativ och att utbudet för studenter som inte kan betala försämras. Det gäller också om lärosätena skulle välja att satsa mer på samarbeten än traditionella utbyten som idag är avgiftsfria för de utresande studenterna oavsett om det mottagande lärosätet tar ut avgifter eller inte. Den här typen av mer långsiktiga risker bör analyseras mer ingående i en framtida utredning.

Alternativa lösningar

SFS vill att departementet utreder frågan vidare genom att undersöka möjligheten till alternativa lösningar. Som exempel kan möjligheten att låta lärosätena själva betala avgifterna till det utländska lärosätet övervägas. Departementet kan då se över om per capita- ersättningen kan följa med studenten även när denna studerar vid ett utländskt lärosäte. En annan möjlighet är att lärosätena kan ansöka om särskilda medel från staten för att finansiera den här typen av program.

SFS är öppna även för andra förslag till lösningar så länge de inte innebär kostnader för studenten.

Studentutbyten

Om Universitetskanslersämbetets tolkning av lagen om avgiftsfrihet försvårar eller till och med omöjliggör vissa utbytesavtal är det ett akut problem som måste lösas snarast. Internationella utbyten är av stort värde för studenterna. Det gäller inte minst möjligheten att studera avgiftsfritt på ett lärosäte som egentligen tar ut avgifter. SFS tycker dock att det är en fråga som bör lösas separat och som inte ska blandas samman med promemorians huvudfråga om utbildningssamarbeten. I det här fallen handlar det inte om studenter som antagits till utbildningsprogram i Sverige utan om personer från utländska lärosäten som genom ett särskilt avtal "byter plats" med en student från ett svenskt lärosäte under en avgränsad period av sin utbildning. Det är

Sveriges förenade studentkårer

trots allt två väldigt olika situationer. Frågan om utbyten borde därför lösas separat.

En högre ambition för internationalisering krävs

SFS håller med departementet om att det är angeläget att röja hinder för internationalisering av högre utbildning. Vi listar i en ny rapport¹ ett antal saker som behöver göras för att gynna internationalisering. Där ingår bland annat en uppmaning till regeringen om att ta fram en ny nationell strategi för internationalisering av högre utbildning. Att den befintliga strategin är snart tio år gammal är knappast rimligt om regeringen vill höja sin ambition vad gäller internationalisering av högre utbildning.

Längre remisstid hade varit önskvärt

SFS tycker att remisstiden för förslaget borde varit längre, särskilt med tanke på att remissen skickades ut precis innan semesterperioden.

¹SFS (2014) Räcker det med undervisning på engelska? – en granskning av strategier för internationalisering av högre utbildning.
http://sfs.se/sites/default/files/sfs_rapport_racker_det_med_undervisning_pa_engelska_en_granskning_av_strategier_for_internationalisering_av_hogre_utbildning_2014.pdf